

A cikk szerzője javasolja, hogy az előmenetel lépcsőfokait és a könyvtári funkciók (tisztviségek) kérdését egymástól különválasztva kezeljék, valamint hogy a kérdéskörön belül ne foglalkozzanak a könyvtárak adminisztratív és technikai személyzetével. Javasolja továbbá a tudományos könyvtárakban dolgozó, tudományos pozíciókat betöltő diplomás könyvtárosok szakmai előmenetele során a felsőoktatási titulusok (tanársegéd, adjunktus, professzor) alkalmazását.

Az előmenetel javasolt lépcsőfokai a következők:

1. könyvtáros asszisztens: legalább középfokú szakmai képzéssel kell rendelkeznie, ellenkező esetben a könyvtár szerződésben kötelezi, hogy a munkakezdést követő két éven belül megszerzi a képzést; csak olyan könyvtárban alkalmazható, ahol rajta kívül legalább egy könyvtáros is dolgozik;

2. könyvtáros: a pozíció betöltéséhez felsőfokú képzés, valamint legalább kétéves könyvtári gyakorlat szükséges; szakképzettség hiánya esetén szakmai tanfolyamon kell részt vennie; a felvételéről egy kijelölt bizottság dönt, mérlegelve, hogy rendelkezik-e az adott állás betöltéséhez szükséges kompetenciával;

3. „senior könyvtáros” (lengyelül: „starszy bibliotekarz”): felsőfokú könyvtárosi szakképzéssel vagy posztgraduális informatikus-könyvtárosi végzettséggel, valamint legalább ötéves könyvtári gyakorlattal kell rendelkeznie; a felvételéről döntő bizottságnak mérlegelnie

kell, mennyire alkalmas az önálló könyvtárosi pozíció betöltésére, a könyvtár tájékoztató apparátusának (katalógusok, adatbázisok stb.) kezelésére, karbantartására stb.

4. könyvtárőr (custos): mester fokozatú könyvtári szakképzéssel vagy posztgraduális informatikus-könyvtárosi végzettséggel, valamint legalább tízéves könyvtári gyakorlattal kell rendelkeznie; a felvételéről döntő bizottságnak mérlegeléskor arról kell döntenie, hogy rendelkezik-e a senior könyvtárosoktól megkövetelt kompetenciákon túl a könyvtár, illetve a könyvtári hálózat többi dolgozójával való együttműködés készségével, vezetői készségekkel, legalább kettő, a könyvtártudomány vagy az információ-tudomány fontosabb kérdéseivel foglalkozó – valamely tudományos vagy szakfolyóiratban – megjelent publikációval, valamint megfelelő kitekintéssel a könyvtári internetes szolgáltatások lengyelországi és nemzetközi helyzetére stb.

A szabályozásnak ezt a rendszerét természetesen érdemes volna minél szélesebb körben, minden könyvtári típusra vonatkozóan kiterjeszteni.

(Dancs Szabolcs)

Lásd még 82

Szabványok, normatívák

Lásd 107

Könyvtárak és tájékoztatási intézmények

Nemzeti könyvtárak

07/088

Helsingin yliopiston kirjasto Kansalliskirjasto = Kirjastoletti. 98.vsk. 2006. 5.no. 29.p.

A Helsinki Egyetemi Könyvtár új neve: Finnország Nemzeti Könyvtára

Feladatkör; Nemzeti könyvtár

A finn köztársasági elnök 2006 nyarán erősí-

Felsőoktatási könyvtárak

tette meg azt az egyetemi törvénymódosítást, amelynek alapján a Helsinki Egyetemi Könyvtár neve Nemzeti Könyvtár (Kansalliskirjasto) névre változik. Tudni kell, hogy a könyvtár továbbra is az egyetem szakintézményeként működik tovább. A törvény 2006. augusztus elsejével hatályos. A módosítás célja azonban nemcsak a pusztán névváltoztatás, hanem a finn könyvtári szervezet erősítése, és az immáron nemzeti könyvtári funkciót betöltő egyetemi könyvtár hálózati szolgáltatásainak fejlesztése.

Az új törvény értelmében a legnagyobb finn könyvtár feladatköre a jövőben úgy módosul, hogy nemzeti könyvtári gyűjtőköréhez kapcsolódó szolgáltatásait ne csak az egyetemi könyvtár szempontjából fejlessze és tegye elérhetővé, hanem az anyakönyvtáron kívül ugyanúgy lássa el szolgáltatásaival a főiskolai könyvtári hálózatokat, a szakkönyvtárakat, sőt a közkönyvtárakat is, valamint segítse elő a hazai és a nemzetközi könyvtári együttműködést.

A finn Nemzeti Könyvtár elsődleges feladata marad továbbra is a nemzeti kulturális örökség és más kiemelkedő gyűjtemények megőrzése, valamint az ezekhez kapcsolódó információközzvetítés és információszolgáltatás.

A Nemzeti Könyvtár továbbra is rendelkezik kötelezpéldány-joggal minden Finnországban megjelent nyomdatermék és hangzóanyag vonatkozásában.

Az egyetemi könyvtár állománya a nemzeti gyűjteménybe olvad, és a katalogizálás is a nemzeti adatbázis szempontjai alapján történik.

A gyűjtemény gyarapítása érdekében a beszerzés céljaira fordítható anyagi forrásokat a kulturális tárca, illetve a Helsinki Egyetem biztosítja. A törvényi módosítás értelmében a Nemzeti Könyvtár vezetése az egyetemen, a kulturális tárcon és a könyvtári szakmán kívül néhány fő külső szakemberrel is bővül.

(Kránitcz Lászlóné)

Lásd még 70, 74, 100, 125, 139

07/089

COLAS, Alain: Bibliothèques universitaires. L'enquête statistique annuelle a l'épreuve du changement = Bull.Bibl.Fr. 51.tom. 2006. 2.no. 60-65.p. Bibliogr. láb-jegyzetekben.

Res. angol, német és spanyol nyelven

Egyetemi könyvtárak: változás előtt áll az éves statisztika

Egyetemi könyvtár; Statisztika; Szolgáltatások

A francia egyetemi könyvtárak statisztikai felmérése (ESGBU) már 30 éve szolgál olyan országos eszközként, amelynek segítségével az egyetemi könyvtárak tevékenységéről, gyűjteményeiről és forrásairól rendszeresen lehet tájékozódni. Az összehasonlító módszer lehetővé teszi az egyetemi könyvtárak számára, hogy elhelyezzék magukat a rendszerben, és az állam számára átfogó ellenőrzést biztosít. A statisztikai rendszer nemrég két fontos változáson esett át. Az első, hogy 2004 óta az elektronikus források elérését és használatát is mérik, a második pedig a közpénzek felhasználására vonatkozó pénzügyi jogszabályokkal kapcsolatos, ami az állam és az intézmények közötti szerződéseken alapul. Az ESGBU az intézmények teljesítményének mérése révén központi szerephez jut.

(Autoref.)

07/090

GABEL, Gernot U.: Wo Amerikas Elite büffelt. Die Yale University will Harvard auch bibliothekarisch Konkurrenz machen = BuB. 58.Jg. 2006. 11/12.no. 756-759.p.

Ahol Amerika elitje biflázik: a Yale Egyetemről és könyvtáráról

Egyetemi könyvtár; Felsőoktatási intézmény

A mai Yale Egyetem Collegiate School-nak nevezett elődjét 1701-ben Connecticut tartomány lelkészei alapították. Ez volt Amerikában a Harvard (1636) és a William and Mary College (1693) után a harmadik felsőoktatási intézmény.

A kezdetben csak lelkészlakokban működő kollégium 1716-ban költözött át New Havenbe, ahol Elihu Yale gazdag kereskedő adománya lehetővé tette a kőépület felépítését. A kezdetben egyházi jellegű intézményben 1810-től orvosi fakultás, 1824-től jogi, majd 1861-től természettudományi fakultás működött. Ma az egyetemnek 11 ezer hallgatója van. Az intézmény részben a tandíjakból tartja fenn magát (évente 31 ezer dollár) nagyobb részt azonban adományokból. Az utóbbit elősegíti, hogy az amerikai bank- és üzleti világ vezetői többnyire a Yale egyetemen végeztek.

A kollégiumnak már a kezdetek óta volt szerény könyvtára. A New Havenbe való átköltözéskor 1300 kötetet vitt át az előző helyről, Saybrookból az ökrösszeker (bár Saybrook lakói a magukénak tekintett könyvtár elvitelét meg akarták akadályozni, a szekeret és a hidakat összetörték). A könyvtár, melyet Elihu Yale 400 kötetes adománya is gazdagított, az új kőépület emeletén kapott helyet. Jelentős növekedést jelentett az angol filozófus, Berkeley 1000 kötetes Angliából küldött ajándéka, így az állomány 1740-ben 2500 könyvből állt.

A következő évtizedekben a könyvtár kinőtte eredeti helyét, ezért 1846-ban külön könyvtár-épület emelését határozták el. Ez volt a Yale első önálló könyvtárépülete. A neogót stílusú épület ma a turisták látványossága. Az 1880-as években újabb épületet avattak. A századforduló után a már egymillió kötetre duzzadt könyvtár mindkét épületet kinőtte. Ekkor John Sterling 17 millió dolláros ajándéka egy reprezentatív könyvtár-épület létrehozását tette lehetővé. A kívülről középkori várra, belülről gótikus templomra emlékeztető épületben 16 emeletes toronyraktárt helyeztek el, mely 3,5 millió kötet befogadására volt képes, és 2000 ülőhelyet biztosítottak az olvasóknak. A bejárat felett ez a felirat olvasható:

a könyvtár az egyetem szíve.

A modern irodalom mellett a könyvtár a régiségek és ritkaságok gyűjtésében is élen járt. Jelen európai és amerikai írók kéziratjai (Meredith, Cooper, Heine), politikusok (Franklin), természettudósok (Einstein) kéziratjai kerültek a könyvtárba. A régiségek és ritkaságok elhelyezésére 1963-ban külön épületet emeltek. A márványfallal borított és 800 ezer könyv befogadására alkalmas könyvtár a világ legnagyobb könyvritkaság-gyűjteményei közé tartozik.

A hatvanas évektől kezdve a központi könyvtár mellett az egyetemi campuson szakkönyvtárak nyíltak (természettudomány, 1966, társadalomtudományok, 1972). 1974-től a Yale más egyetemekkel és New York Public Library-vel együtt megalapította a Research Libraries Group-ot. A központi épületként szolgáló Sterling könyvtár nagyszabású átépítések, föld alatti raktárak után a szellemtudományok könyvtára lett. 1998-ban zenei könyvtár nyílt, egyike az USA legnagyobb ilyen intézményeinek. Ugyanabban az évben a campuson kívül 2,3 millió kötetes tároló könyvtárat létesítettek.

Az állomány számítógépes feldolgozása 1977-ben kezdődött. Havonta 75 ezer tételt dolgoztak fel, így a katalógus konverzióját 2002-re befejezték, kivéve a keleti nyelvek anyagát. Készült egy képadatbázis is, a könyvtár kb. félmillió képet képes online szolgáltatni.

Jelenleg a könyvtárnak 11,7 millió könyve van, 10 millió mikroformátumú dokumentuma és 250 ezer AV-dokumentuma, és évi 37 millió dollárt költ a dokumentumok beszerzésére. Így ez az intézmény ma a Harvard Egyetem könyvtára után, mellyel konkurálni akar, az USA második egyetemi könyvtára.

(Katsányi Sándor)

07/091

ARENDE, Julie - TAYLOR, Mary K.: When the walls crash down. Offer services where the students are = Coll.Res.Lib.News. 67.vol. 2006. 11.no. 698-700.p.

Hogyan biztosíthat szolgáltatásokat egy egyetemi könyvtár építési baleset után?

Átépítés; Egyetemi könyvtár; Elemi károk; Szolgáltatások

Az a bizonyos hétfő a Southern Illinois University Carbondale's Morris Library-ben pont úgy kezdődött, mint bármelyik másik. A diákok a könyvtár számítógépeinél szorgoskodtak, és a csöndet csak a felső emeleteken zajló átépítési munkálatok hangjai törték meg. Aztán hirtelen éktelen robaj... és zuhogó téglák tömkelege. Átszakadt az emeleti födém. Szerencsére senki sem sérült meg, mindenkit azonnal evakuáltak.

A főépület hozzáférhetetlensége mégsem bénította meg a könyvtári munkát. A folyóiratok nagy része elektronikus formában is hozzáférhető, a szolgáltató szerverek más épületben vannak elhelyezve. Az állomány 80%-át még az átépítés kezdete előtt külső raktárakba szállították. A munkatársaknak, a tájékoztató szolgálatnak és a kölcsönzésnek szinte rögtön találtak helyet a campus központjának közelében, és a diákújságban közzétették a történeteket és az új elhelyezési pontot.

A könyvtárosok önkéntes alapon kibővítették a chat referenz szolgálat időtartamát, de az incidens utáni első nap kérdésáradata után a használók alig vették igénybe az online tájékoztató szolgálatot.

Az egyik kolléga felvetette, hogy egy mobil tájékoztató pont talán változtatna ezen a helyzeten. Nem kell hozzá más, mint egy laptop, amelyen wifi segítségével elérhető a könyvtári adatbázisok, online referenz eszközök. Az ő ötlete nyomán, két könyvtáros önkéntes alapon és főnökük lelkes jóváhagyásával megszervezte az esti barangoló ügyeletet a tanulóközpontban. E-mailben értesítették a tanulóközpontot is az új szolgáltatásról, és kerestek újabb vállalkozókat a kollégák közül az egész heti beosztáshoz. A tanulóközpontban örömmel fogadták a könyvtárosokat, sőt, mindjárt egy asztalt is felajánlottak

az első emelet központjában és a hallgatóknak szóló figyelemfelhívó feliratok elhelyezéséről is gondoskodtak az épület bejáratánál.

A kísérlet sikerült. Kezdetben csak arról érdeklődtek az arra járó diákok, hogy mi történt a könyvtárral, és mikorra várható az újbóli megnyitás. Később azonban már érdemi kérdések is érkeztek, és a könyvtárosok kielégítően tudtak segíteni a diákoknak.

A baleset utáni második héten újra kinyitott a könyvtár. Habár nem tervezik, hogy újabb falomlással kell szembesülniük, mégis levontak néhány használható tanulságot a kihelyezett tájékoztatósi ponttal kapcsolatban. Először is, hogy az ötlet nem egy formális válságkezelő értekezleten, hanem informális folyosói beszélgetésen született. A mobil szolgáltatás legmegfelelőbb helyét sem hivatalos úton, hanem egy a könyvtárban dolgozó diák tanácsa nyomán találták meg. Ebből az következik, hogy az ilyen informális beszélgetések más problémák megoldásában is kulcsszerepet játszhatnak.

Bármilyen új szolgáltatást érdemes kicsiben kezdeni. Bonyolult tervezés és kiterjedt közvélemény-kutatás nélkül kezdték meg a kihelyezett tájékoztatót – kísérletképpen. Sikertelenség esetén így kevés volt a vesztenivaló. Mikor a tesztszakaszon túl voltak, és láthatóvá vált, hogy az ötlet jó, akkor terjesztették ki, fejlesztették tovább a néhány órás, pár könyvtárossal működő szolgáltatást. Ez a módszer tehát új programok, szolgáltatások bevezetésénél máskor is jól működhet.

A tanulóközpont helyet és hírverést biztosított, a könyvtár használóképzéssel foglalkozó munkatársai is azonnal felajánlották szolgálataikat, a könyvtárosok pedig önként vállalkoztak a túlórákra. A könyvtár szorult helyzete, valamint munkatársainak ehhez való pozitív hozzáállása jó szándékot és segítőkészséget váltott ki a többiekből. Ez adta a legnagyobb ösztönzést a terv végrehajtásához.

Azóta a könyvtár felújítása befejeződött, de folytatódik a kihelyezett tájékoztató szolgálat

munkája is. A legnyüzsgőbb szorgalmi időszakban újból felállították a laptopos előőrsöt a tanulóközpontban, és további siker esetén újabb campuson belüli, mobil információs pontok felállítását is elképzelhetőnek tartják.

(Fazokas Eszter)

Lásd még 75, 80, 83, 85, 95, 121, 124, 131, 135, 138, 141, 143-144

Közművelődési könyvtárak

Lásd 69, 87, 109, 111, 127-128, 140, 145

Tudományos és szakkönyvtárak

07/092

KNOCHE, Michael: Auf dem Weg zur Forschungsbibliothek. Die Herzogin Anna Amalia Bibliothek im neuen Studienzentrum = Z.Bibliotheksbes. Bibliogr. 52. vol. 2005. 2. no. 59-60. p. Bibliogr. a jegyzetekben.

Res. angol nyelven

A Herzogin Anna Amalia Könyvtár új épületrész-szel bővül

Általános tudományos könyvtár; Feladatkor; Könyvtárépület -tudományos és szakkönyvtári

A weimari hercegi kastélykomplexum és a hercegi könyvtár sorsa kezdetektől szorosan összefonódott. IV. Vilmos herceg 1630 körül a Vörös Kastélyban helyezte el könyvtárát, Anna Amália hercegnő pedig 1760-ban a Zöld Kastélyt építette át könyvtár céljára. Az évszázadok során folytatott tiszta profilú gyarapítás nagy történelmi értékű állományt hozott létre: kódexek, ösnyomtatványok, reformáció korabeli röpiratok, történelmi térképek, atlaszok és földgömbök va-

lamint Weimar nagy klasszikus goethei korszakának dokumentumgyűjteményét, nem is szólva a Liszt Ferenc és a Nietzsche gyűjteményről.

A funkcióváltások 1918-ban kezdődtek, ekkor a korábbi nagyhercegi könyvtár Turingiai Tartományi Könyvtár lett, és közművelődési feladatokat is vállalt. 1945 után három járás (Erfurt, Gera, Suhl) mindenirányú tudományos irodalmi igényeinek kielégítése lett a feladata, az orvostudománytól a mezőgazdaságig. A történelmi gyűjtemény szerepének lebecsülése, a raktározási viszonyok katasztrófálissá válását, az állományfeltárás és a tudományos publikációk elhanyagolását eredményezte. 1969-től egyesítve egy kisebb kutatóintézeti könyvtárral, a „Német Klasszicizmus Központi Könyvtára” lett, ekkor a goethei korszak hagyományai kerültek előtérbe, ami részleges állománykivonással is járt.

1991-ben a könyvtár felvette legnagyobb pártfogójának Anna Amália hercegnőnek a nevét és kutatói könyvtárrá vált, s a régi épületek megőrzése mellett egy melléjük telepítendő modern könyvtár építésére született határozat. A tervek szerint a vadonatúj rész megépülése után újították volna fel a régi könyvtárépületeket.

Néhány hónappal az új épületkomplexum megnyitása előtt azonban katasztrófa történt: 2004. szeptember 2-án meggyulladt és leégett a könyvtár régi rokokó terme, a tűzvészben számos korabeli festmény és szobor mellett elpusztult 50 ezer 17. és 18. századbeli könyv, 62 ezer kötet pedig súlyosan megsérült. A második világháború óta ez volt Németország legnagyobb könyvtári tűzvésze.

2005. február 4-én megnyílt a régi épületek, a Vörös Palota és a Sárga Palota mögé helyezett új épületkomplexum. Földszintjén helyezték el az információt, az olvasói adminisztrációt, a fotótárat (150 ezer képpel Weimar kultúrtörténetéről), egy 48 férőhelyes zenehallgató-termet és egy 90 férőhelyes előadótermet. A két felső szinten szabadpolcon, szakrendben érhető el az állomány, s itt található a nagy olvasóterem a történelmi értékű könyvek tanulmányozásához. A két alsó szinten

„regénykönyvtár” van, azaz kölcsönözhető szépirodalmi művek betűrendes felállításban. Az állomány elhelyezésére mélyraktárak szolgálnak. Az új könyvtáráépületben a használók rendelkezésére álló tér ötszöröse a korábbinak, és 100 ezer kötet áll szakrendben, szabadon az olvasók rendelkezésére.

Az új rész elkészülte után megindult a muzeális értékű régi épületek rekonstrukciója is. A felújítás 8,4 millió euróba, az égési károk helyreállítása 3 millióba kerül. A tervek szerint a részben helyreállított rokokó terem a weimari klasszikus korszak könyveinek és műalkotásainak emlékhelye lesz, és egyúttal a kutatói könyvtár raktára, a teljesen kiegészített második galériát azonban nem állítják vissza eredeti formájába, ott olvasótermet alakítanak ki. A Zöld Kastély lesz a régi könyvek központja, ide kötődik minden ezekhez kapcsolódó könyvtári szolgáltatás. Itt kapnak helyet a restaurátorok, a különgyűjtemények és az igazgatóság. A földszinti reneszánsz terem könyvkiállításoknak ad helyet.

Az intézmény újrafogalmazta kutatói könyvtári koncepcióját. Prioritást kap a nemzeti kulturális hagyatékot képviselő könyvállomány megőrzése és restaurálása, valamint a kutatói igényeknek megfelelő feltárása. Egyaránt fel kell készülni a könyvtártörténeti, az olvasástörténeti (állomány, proveniencia, olvasottság), a filológiai, a könyvtörténeti és a művészettörténeti kutatók szempontjaira. Kiemelt feladat a régi állomány digitalizálása is: a történeti kutatói könyvtár az a csomópont, ahol a nyomtatott és a digitális információknak találkozniuk kell.

(Katsányi Sándor)

Lásd még 97

Gyermek- és ifjúsági könyvtárak

07/093

GRODZICKA, Małgorzata: Działalność kulturalna, edukacyjna i informacyjna bibliotek publicznych dla dzieci i młodzieży = Poradnik Bibl. 2006. 12.no. 8-12.p.

A közkönyvtárak kulturális, oktatási és információs feladatai gyermekek és fiatalok számára

Ifjúsági és gyermekkönyvtár; Ifjúság nevelése olvasásra

A Szent Kereszt Vajdaságban több mint 1 millió ember él, 18%-uk 15 éven aluli, 2005-ben a fiatalok 26%-a volt közkönyvtári tag. A könyvtári hálózat 299 egységgel működik, amelyből 32 gyermek- vagy ifjúsági könyvtár. Ezek többsége a városokban található, vidéken gyakran csak néhány polcnyi gyűjtemény várja a legifjabbakat. A vajdaság könyvtáraiban összesen 4,4 millió kötet áll az olvasók rendelkezésére, ennek 8%-a a gyermekkönyvtárakban. 2005-ben a Kulturális Minisztérium támogatásának köszönhetően 100 lakosra 8,2 kötet beszerzés jutott, és hosszú évek óta először nyílt lehetőség arra, hogy a beszerzett könyvek 32%-át a fiataloknak juttassák. Az előző évinek kétszerese volt a gyermekkönyvtárak gyarapodása.

2004-ben 3300 könyv jelent meg a gyermek- és ifjúsági könyvpiacra, amelynek fele újdonság volt. Sajnos a forráshiány és a könyvterjesztés akadozása miatt ennek csak a töredéke kerül a könyvtárak polcaira. Még rosszabb a helyzet a folyóiratok esetében: sok gyerekkönyvtárban nincs korosztályi sajtó, és csak 4-ben olvasható 10-12 féle ifjúsági lap.

A vajdaság 220 ezer olvasójának 29%-a 15 évesnél fiatalabb, 12,5% a gyermekkönyvtárak használója. Az olvasók, ezen belül a gyerekolvasók száma 15 éve csökken.

A 21. században nem képzelhetőek el a könyvtárak számítógépek nélkül. 2005-ben a Tudományügyi és Informatikai Minisztérium IKONKA akciója keretében 5 közkönyvtár kapott számítógépet és internet-hozzáférést, aminek a fiatalok a legfőbb használói. A kétségek dacára a számítógép és az internethasználat nincs negatív hatással az olvasásra. Az internetezők kétszer annyit könyvet olvasnak, mint a nemhasználók, és még többet olvasnak azok, akik szeretnek otthon

video- vagy DVD-filmeket nézni.

A vajdaságban az 1950-es években hozták létre a gyermekkönyvtárakat amelyek a 60-as, 70-es években egyre népszerűbbekké váltak. A 80-as években tetőzött a használatuk az olvasó-, irodalmi, rajzversenyeknek köszönhetően. A 90-es években 70%-kal csökkent a beszerzés, a gyermekkönyvtárak hanyatlásnak indultak. Az ismeretterjesztő irodalom és a könyvtárban rendezett órák váltak a legnépszerűbbé, vagyis az oktatási funkció erősödött. A könyvtárosok is megkongatták a vészharangot, hogy a gyerekek nem olvasnak, de ennek az elavult állomány és az unalmas tevékenységi formák is okai voltak.

A könyvtáraknak ma már a virtuális valósággal is versenyezniük kell, és a könyvtárosok és a szülők erőfeszítése egyaránt szükséges ahhoz, hogy a gyerekeket „elcsalják” a számítógép vagy a tévé képernyője elől. A gyerekek, a könyvek és az olvasás viszonyára két esemény volt nagy hatással: a „potterománia”, amely bebizonyította, hogy a gyerekek tudnak és akarnak is olvasni, és az ABCXXI Alapítvány „Lengyelország olvas a gyerekekkel” mozgalma. Az utóbbi öt évben a megnövekedett olvasási kedv változásokat indított el: a gyermekkönyvtárakban megjelentek az új műfajok (képregény, a horror, Harry Potter), valamint a számítógépek is.

A könyvtári normatívák hangsúlyozzák a gyermekek igényeinek sokszínűségét. A könyvtár segítse a tanulási folyamatot, az olvasást, és népszerűsítse a könyveket és más dokumentumokat. Ennek érdekében szervezzen speciális programokat: könyvári órákat, olvasóműhelyeket, olvasótermi foglalkozásokat, multimédiás bemutatókat stb. A gyerekkönyvtár információs funkciói elsősorban az oktatás eredményességének növeléséhez kötődnek: a könyvtár használatát bemutató kiállítások, tájékoztatók, táblák készülnek. A legfőbb kulturális tevékenységi kört azon rendezvények alkotják, amelyeken (pl. Mikulás, András nap, Bálint nap) a könyvekkel való találkozást akarják a gyerekek szokásrendszerébe beépíteni. Ebbe a körbe illeszkednek a népszerű

író-olvasó találkozók is. A nyári szünet idején kedveltek a matinék, sőt, önkéntesek felkerekednek, és könyveket visznek, foglalkozásokat tartanak városzerte a parkokban, udvarokon stb. a városban rekedt gyerekeknek, de felkeresik a kórházakat is. A felolvasó mozgalom keretében előadóművészek, focisták, tanárok stb. olvasnak a gyerekeknek.

A gyermekkultúra olyan fontos intézményei működnek vagy fognak megnyílni a vajdaságban, mint Pacanówban a Kozioł Matolek Európai Meseközpont az épülő Gyermekkultúra Házában, ahová a könyvtár is beköltözik, Kielcében a játékmúzeum, a báb- és babamúzeum.

Remélhető, hogy a gyerekek a sokszínű ajánlat révén megtanulják, hogy a könyvtár olyan hely, ahol izgalmas időtöltések várják őket.

(Orbán Éva)

07/094

Verkkopalveluja lapsille ja nuorille = Kirjastoletti. 98.vsk. 2006. 5.no. 28.p.

Gyermek- és ifjúsági adatbázis-szolgáltatások Finnországban

Adatbázis; Ifjúsági és gyermekkönyvtárak

A Pallas konzorciumhoz tartozó finn tartományi könyvtárak gyermek- és ifjúsági részlegeinek vezetői által kezdeményezett vállalkozást a közelmúltban helyezték üzembe.

A projekt célja az, hogy kidolgozzák a közkönyvtárak egyesített gyermek- és ifjúsági adatbázishálózatának megvalósíthatósági modelljét. A vállalkozás húzóereje a Porvoo-i városi könyvtár, amely a kulturális tárcától jelentős támogatásban részesült a tervek elkészítésére. A tervezőmunka nagyszabású feltérképezéssel indult, hogy világossá váljon a könyvtárak ifjúsági részlegeinek jelenlegi hálózati állapota és lefedettsége.

A projekthez kapcsolódik, hogy nemrégiben nyilvánosan is elérhetővé vált egy fórumjellegű és könyvtári tudakozódat is lehetővé tévő elekt-

ronikus cím, amelyet Finnország minden egyes közkönyvtárának eljuttatnak.

A csatlakozást lehetővé tévő meghívót e-mail útján küldik el minden települési és városi könyvtárnak. A szolgáltatás a következő címen érhető el: www.filib2.net.

Örömmel fogadják a részvételi, ill. kapcsolatfelvételi szándékot a már említett weboldalakon, és ami fontos, nem csak a nagykönyvtárak részéről. Külön weboldalon megtekinthetők a projekt tervezett fejlesztései is. Ugyanitt minden érdeklődő számára elérhető az összes felvitt dokumentáció,

így pl. azok a dokumentumok, amelyekhez vitanyagot vagy hozzászólást küldtek.

(Krántz Lászlóné)

Iskolai könyvtárak

Lásd 101

Egyéb könyvtárak

Lásd 110

Munkafolyamatok és szolgáltatások

Állomány, állományalakítás

07/095

WOLF, Martin: Going e-only. A feasible option in the current UK journals marketplace? = *Acq.Libr.* 19.vol. 2007. 1/2.no. 63-74.p. Bibliogr.

Áttérés az elektronikus folyóiratok kizárólagos előfizetésére. Kivihető-e ez a brit folyóiratok jelenlegi piacán?

Egyetemi könyvtár; Elektronikus folyóirat; Esettanulmány [forma]; Folyóirat-előfizetés

[A forrás-folyóirat az alábbi címen szerezhető be:
HAWORTH DOCUMENT DELIVERY CENTER,
Haworth Press, Inc., 10 Alice Street, Binghamton, N. Y. 13904]

A Cardiff University Mérnöki Főiskola Könyvtárában elhatározták, hogy a csak elektronikus előfizetést választják azoknak a folyóiratoknak az esetében, amelyeknél ez az előfizetési megoldás olcsóbb, mint a nyomtatott változaté. A

könyvtárban a szerzeményezési költségvetés legnagyobb részéről a tanszékek döntenek, az e-forrásokról a szakreferensek az érintett oktatókkal és kutatókkal konzultálnak. A nagy, több tudományágra is kiterjedő adatbázisok előfizetésére külön alap (Reference and Information fund) szolgál, a kézikönyvek és referenzs források közös beszerzésének analógiájára.

A könyvtárban a Voyager könyvtári rendszerben kezelik a folyóirat-előfizetéseket, és a címek legtöbbször a Swets Blackwell cégen keresztül fizetik elő (kivételek jelentenek a kisebb és a szűkebb szakterületeken működő kiadók termékei). Enyhe tendencia mutatkozik arra, hogy inkább közvetlenül a kiadókkal kötnek egyedi megállapodásokat.

A NESLI-t (országos elektronikus licenclési kezdeményezés) 1998-ban indították a felsőoktatási finanszírozási tanácsok a JISC (Joint Information Systems Committee) bizottság keretében; 2002-ben váltotta fel ezt a NESLi2 program. Ennek a feladata lett a licencekről folytatott tárgyalások lebonyolítása (később mintalicencként létrehozása), a hozzáférés biztosítása és a hitele-